

Bevilgninger til samiske formål

Som urfolk og minoritet i fire stater har samene behov for og rett til en særlig status i henhold til internasjonal og nasjonal rett. Norge har et særskilt ansvar for utvikling av samenes språk, kultur og levekår. Grunnlovens § 110 a pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Kommunal- og regionaldepartementet har samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Prinsippet om departementenes sektoransvar gjelder på alle fagområder, og departementene har ansvar for å følge opp samepolitikken innenfor sine sektorer. Dette gjelder også de ordningene som er overført til Sametinget.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2004. Denne oversikten er også gitt ut i 1999 (rundskriv H-12/98), i 2000 (H-29/99), i 2001 (H-13/00), i 2002 (H-32/01), 2003 (H-11/02) og i 2004 (H-22/03). Årets hefte omfatter bevilgninger som ikke har vært omtalt tidligere, slik at tallene i enkelte tilfeller ikke vil være sammenlignbare med fjorårets publikasjon.

Sametinget.....	2
Utdannings- og forskningsdepartementet.....	3
Kultur- og kirke departementet	7
Kommunal- og regionaldepartementet.....	9
Helse departementet	14
Barne- og familiedepartementet.....	15
Landbruksdepartementet	16
Miljøvern departementet	20
Utenriksdepartementet	21
Justisdepartementet	22

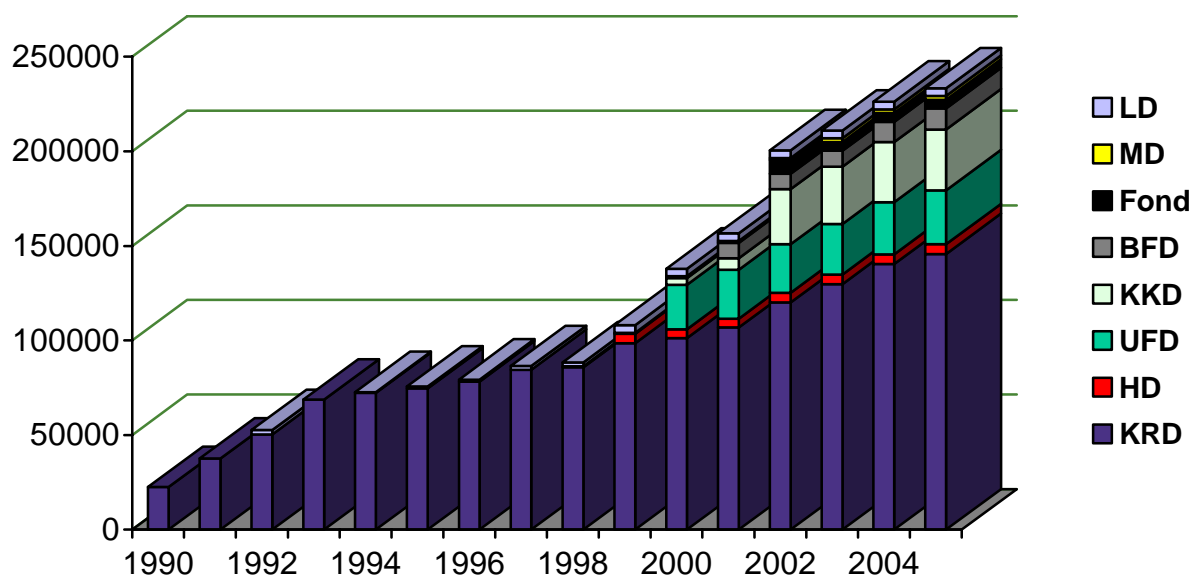
Oversikt over bevilgninger til samiske formål (1000 kr):

	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endring 2004-2005
Utdannings- og forskningsdepartementet	183 919	173 247	183 841	6,1
Kultur- og kirke departementet	41 479	44 653	58 282	30,5
Kommunal- og regionaldepartementet	135 861	146 050	152 330	4,3
Helse departementet	17 700	23 700	29 000	22,4
Barne- og familiedepartementet	8 113	10 716	11 080	3,4
Landbruksdepartementet	143 681	144 797	149 497	3,2
Miljøvern departementet	2 000	2 000	2 000	0,0
Utenriksdepartementet	1 600	1 600	1 800	12,5
Justisdepartementet	5 980	6 280	1)	-
Samlet bevilgning	540 333	553 043	587 830	6,3
Samefolkets fond	5 072	4 650	4 650	0,0
Sum	545 405	557 693	592 480	6,2

1) Samlet bevilgning til samiske formål er ikke fastsatt. Justisdepartementet vil avklare de formelle, faglige og økonomiske forutsetningene for sluttfasen av forskningsprosjektet Samiske sedvaner og rettsoppfatninger i løpet av høsten 2004. Samerettsutvalgets ramme vil bli fastsatt primo januar 2005.

Sametinget

Sametinget vil i følge budsjettforslaget forvalte omlag 234 mill. kr til samiske formål i 2005. Dette er en økning på ca. 7 mill. kr fra 2004 (3 pst). Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kr. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Tidligere har Sametinget bl.a. fått ansvaret for å fordele tilskudd til samiske organisasjoner, til kultur- og nærings- og språklige formål, og fått overført ansvaret for en rekke oppgaver fra fagdepartementene av særskilt betydning for samisk kultur. Etter at sameloven ble vedtatt, har det vært en forutsetning at Sametinget skal ha en vesentlig grad av selvråderett og innflytelse i disse spørsmålene.

Sametinget er også tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som valg til Sameting og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd. Foruten den myndigheten som Sametinget har gjennom sameloven, er Sametinget tillagt myndighet med hjemmel i reindriftsloven, opplæringsloven og kulturminneloven.

Sametinget fikk i 1999 unntak fra bevilgningsreglementets § 4 om bruttobudsjettering og får hele sin bevilgning fra Kommunal- og regionaldepartementet på én 50-post. Tilsvarende overføres bevilgningene fra Barne- og familiedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Miljøvern departementet over 50-poster. Sametinget gis på denne måten et særlig selvstendig ansvar og frihet med hensyn til ressursdisponeringen. Sametinget fordeler bevilgningen i sitt plenumsmøte i november, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. Med de føringer som er lagt i Stortingets budsjettvedtak, fordeler Sametinget bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.samediggi.no.

Utdannings- og forskningsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
206	50	Samisk utdanningsadministrasjon, Tilskudd til Sametinget	26 689	27 589	28 569
222	01	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter	24 448	23 000	75 700 ¹⁾
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold	-	-	1 000 ²⁾
225	63	Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, Det samiske utdanningsområdet	36 746	36 962	40 301
226	01	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, Spesielle driftsutgifter	2 500	2 000	2 000
232	01	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå, Driftsutgifter	53 511	52 000	3)
	45	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå, Større utstyrskjøp og vedlikehold	1 223	2 530	
248	21	Særskilte IKT-tiltak i utdanningen, Spesielle driftsutgifter	4 000	1 500	2 500
274	01	Statlige høyskoler, Driftsutgifter	27 950		
	21	Statlige høyskoler, Spesielle driftsutgifter	6 002		
	45	Statlige høyskoler, Større utstyrskjøp og vedlikehold	850		
	50	Statstilskudd		30 196	33 771
Sum			183 919	173 247	183 841

1) 52,5 mill. kroner er overført fra kap. 232.01

2) Anslag

3) Det er ikke foreslått noen bevilgning på kap. 232 postene 01 og 45 i 2005. Hoveddelen av bevilgningen på kapitlet er flyttet til kap. 222.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	post	Tiltak
263	50	Universitetet i Tromsø, Statstilskudd
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

Kap. 206 Samisk utdanningsadministrasjon, post 50 Tilskudd til Sametinget

Kapitlet finansierer utgifter til Sametingets opplæringsavdeling, til produksjon og utvikling av læremidler for samiske elever, og til å gi råd og veiledning til lærere som gir opplæring til samiske elever i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Bevilgningen til Sametinget foreslås videreført på samme nivå som i 2004.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01

Driftsutgifter

Grunnskoler for samiske elever

Over kapitlet bevilges det midler både til samiske formål og til Longyearbyen skole. Midlene skal bl.a. dekke drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal og kjøp av undervisnings- og internattjenester fra Snåsa og Målselv kommuner. Bevilgningen skal også gå til å dekke utgifter til ventelønn for tidligere ansatte ved nedlagte internat. Etter avtale med kommunene dekker staten kostnadene for sameskolene i Snåsa og Målselv. Bakgrunnen for at staten driver Sameskolen for Midt-Norge og dessuten gir egen bevilgning til sameskolene i Snåsa og Målselv kommuner, er at samiske elever skal få opplæringsforhold som kan være med og styrke samisk språk og identitet. Evalueringsrapport for prosjektet «Sørsamisk opplæring ved heimeskolen» vil foreligge mot slutten av 2004. Departementet vil komme tilbake til organiseringen av samisk grunnopplæring og spørsmålet om statlig skole- og internatdrift.

Statens samiske videregående skoler

Kapitlet omfatter bl.a. tilskudd til drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. I tillegg til å gi videregående opplæring for samisk ungdom skal skolene i 2005 videreutvikle tilbudet om fjernundervisning i samisk språk og kultur og kurs- og utviklingsarbeid retta mot regional næringsutvikling og samisk kultur. I samråd med utdanningsavdelingene til Sametinget og Fylkesmannen i Finnmark skal skolene også ta del i arbeidet med å styrke voksenopplæringstilbudet for den samiske befolkningen. Departementet vil ta kontakt med Finnmark fylkeskommune om oppfølging av evalueringen av samisk videregående opplæring under Reform 94.

For 2005 foreslås det å videreføre bevilgningen til samiske grunn- og videregående skoler på samme nivå som i 2004.

Kap. 225 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringa

Målet med tilskuddsordningen er å styrke den økonomiske evnen i kommunene slik at det blir gitt opplæring i og på samisk, i samsvar med de rettene som går fram av § 6-2 og 6-3 i opplæringslova. Tilskuddet går også til å styrke kompetansen til lærerne i samisk språk og kultur.

I skoleåret 2003–04 fikk om lag 2 800 elever i grunnskolen opplæring i samisk, noe som er en økning på 7 pst. fra skoleåret 2002–03. Antall studiehjemler har vært på om lag samme nivå i de siste årene. Våren 2004 fikk 279 elever opplæring i samisk i videregående opplæring, mot 232 våren 2003 (kilde: GSI). De fleste av disse fikk opplæringen i fylkeskommunale skoler.

Bevilgningen for 2005 foreslås videreført på samme nivå som i 2004.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 248 Særskilte IKT-tiltak i utdanningen, post 21 Spesielle driftsutgifter

Utdannings- og forskningsdepartementet har gitt støtte til Sametinget for å stimulere bruken av IKT i samisk utdanning, særlig med fokus på utvikling av et samisk skolenett og digitale læremiddel på samisk. I tillegg er det gitt midler til pedagogiske utviklingsprosjekter i regi av Sametinget og til opplegg for fjernundervisning i det sørsamiske området. Det har de siste årene vært utviklet samiskspråklige diagnostiske leseprøver for grunnskolen. Sametinget har gjort prøvene tilgjengelig for skoler med samiske elever. For 2005 foreslås det bevilget 4,5 mill. kroner til samiske formål over disse to budsjettkapitlene.

Kapittel 263 Universitetet i Tromsø, post 50 Statstilskudd

Universitetet i Tromsø ble i 2001 tildelt midler til to stipendiatstillinger øremerket for samisk forskning. Midlene er fra 2002 lagt inn i budsjetttrammen til universitetet.

Kapittel 274 Statlige høyskoler, post 50 Statstilskudd

Stortinget ga ved behandling av Innst. S. nr. 12 (2002-2003) og St. meld. nr. 34 (2001-2002) *Kvalitetsreformen Om høyere samisk utdanning og forskning* tilslutning til videre arbeid for å styrke samisk utdanning og forskning. Regjeringens målsetting er blant annet å styrke samisk høyere utdanning og forskning generelt og øke rekrutteringen av samiskspråklige studenter. Det er viktig å øke kunnskapsgrunnlaget om samiske samfunnsforhold og om samisk språk og kultur.

På bakgrunn av Stortingets behandling av St. meld. nr. 34 (2001-2002) har Samisk høyskole utarbeidet en langsiktig plan for oppgradering av institusjonen til vitenskapelig høyskole. For å bli vitenskapelig høyskole må Samisk høyskole først akkrediteres av NOKUT. Dette innebærer at høyskolen må oppfylle de krav som stilles i § 7.4 i Forskrift om akkreditering,

evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler og lov om private høyskoler. Blant annet må høyskolen ha fått godkjent rett til å tildele doktorgrad. Formalisering som vitenskapelig høyskole fastsettes ved kongelig resolusjon.

Nordisk ministerråd har vedtatt at alle nordiske institutt overdras til vertsnaasjonene og at disse for et økt ansvar for finansiering av instituttene. Fra 2005 til 2007 trapper Nordisk ministerråd ned finansieringen av Nordisk Samisk Institutt. Det er lagt til grunn en økning i den norske finansieringen av instituttet over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett. Instituttet er foreslått en tildeling på 1,2 mill. kroner i 2005. Utdannings- og forskningsdepartementet tar sikte på at den faglige virksomheten ved Nordisk Samisk Institutt blir organisert som en enhet ved Samisk høyskole. Formålet er blant annet å medvirke til gjensidig styrking av den totale utdannings- og forskningsinnsatsen på det samiske området.

Regjeringen foreslår å øke budsjetttrammen for Samisk høyskole med 500 000 kroner for å sikre utgivelse av lærebøker i høgre utdanning på samisk.

Et av tiltakene som nevnes i St. meld. nr. 34 (2001-2002) *Kvalitetsreformen Om høyere samisk utdanning og forskning* er styrking av sørsamisk språk og kultur og lulesamisk. Høyskolen i Nord-Trøndelag er over flere år gitt en særskilt tildeling på kr 300 000 i støtte til sørsamisk språk og kultur. Tildelingen er videreført for 2004. I statsbudsjettet for 2005 foreslår Regjeringen å tildele om lag kr 300 000 hver til Høyskolen i Bodø og Høyskolen i Nord-Trøndelag til styrking og videreutvikling av henholdsvis fagområdene lulesamisk og sørsamisk.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Samisk forskning får støtte over kap. 285 post 52. Støtten går i første rekke gjennom Program for samisk forskning (2001—2005). Programmet blir i hovedsak finansiert med midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet med delfinansiering fra Kommunal- og regionaldepartementet. Forskningen i programmet, som omfatter både humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning, skal bidra til kompetanseoppbygging, rekruttering og stimulere til tverrfaglig og flerinstitusjonelt samarbeid. Spesiell oppmerksomhet er også rettet mot utvikling av samisk som vitenskapsspråk. I 2004 ble i alt 37 prosjekter finansiert gjennom programmet, som omfatter både humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Om lag en femtedel av prosjektene gjelder mindre bevilgninger som er gitt til formidling, i henhold til programmets økte satsing på formidling mot slutten av programperioden. Programmet satser bevisst på rekruttering av kvinner. I 2004 blir det finansiert studentstipend til ti kvinner og én mann, doktorgradsstipend til seks kvinner og to menn og ett postdoktorstipend til én kvinne. Om lag 6,7 mill. kroner av bevilgningen på posten i 2004 går til programmet. Midlene til programmet vil ventelig ligge på samme nivå i 2005.

Bevilgningen på kap. 285 post 52 har også gått til samiske prosjekter innenfor andre av Forskningsrådets satsinger, blant annet til et prosjekt under KUNSTI-programmet, Forskningsrådets program for språkteknologi. KUNSTI-programmet finansieres med midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet over kap. 285 post 52 og Fondet for forskning og nyskaping over kap. 286 post 50. Fondet finansierer også et urfolksprosjekt med vekt på det samiske under satsingen på globalisering.

Vitenskapsbygget i Kautokeino

Utdannings- og forskningsdepartementet prioriterer arbeidet med nytt vitenskapsbygg i Kautokeino. Aktuelle brukere av nybygget er Samisk høyskole, Studentsamskipnaden i indre Finnmark, Samisk spesialpedagogisk støtte, Nordisk Samisk Institutt, Sametingets opplæringsavdeling, Sametingets språkavdeling, Kompetansesenter for urfolksrettigheter og Samisk arkiv. Formålet med nybygget er å samle samiskspråklige oppgaver og samisk vitenskapelig virksomhet i et større miljø. Statsbygg har fått i oppdrag å legge til rette for nybygget. Det er

gjennomført programmeringsprosess og funksjonsanalyse i samarbeid med brukerne. Videre er i det i 2004 gjennomført plan- og designkonkurranse samt valg av arkitekt.

Kultur- og kirkedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
320	53	Samiske kulturformål	30 244	31 734	32 113
320	73	Østsamisk museum		1 300	12 000
326	78	Samisk språkteknologi			500
329	01	Samisk arkiv			700
335	75	Tilskudd til samiske aviser	11 235	11 619	12 969
Sum			41 479	44 653	58 282

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	post	Tiltak
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
334	72	Knutepunktinstitusjoner

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål

Fra og med statsbudsjettet for 2002 overføres bevilgninger til ulike samiske kulturformål til Sametinget over én post. Posten dekker tilskudd til samisk spesialbibliotek, mobil bibliotek-tjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavn-tjenesten og oppfølging av samisk språklov, samiske museer, samiske musikkfestivaler og Beivváš Sámi Teáhter. Fra 2005 foreslås i samråd med Sametinget og Riksarkivaren 0,7 mill. kroner til samisk arkiv under denne posten overført til det statlige Arkivverket.

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg

Østsamisk museum i Neiden er organisert som et prosjekt som er finansiert av Sametinget og Sør-Varanger kommune. Østsamisk museum i Neiden er av Sametinget utpekt til det samiske tusenårsstedet. Sametinget oppnevnte i 2004 styret for museet. Kultur- og kirkedepartementet har gitt tilsagn om til sammen 30 mill. kroner i tilskudd til bygging av nytt museumsbygg. Det er tidligere bevilget 3,8 mill. kroner. Prosjekteringen av museet vil starte høsten 2004 med sikte på byggestart sommeren 2005. Innenfor bevilgningen for 2005 til nasjonale kulturbygg foreslår Kultur- og kirkedepartementet 12 mill. kroner til videre prosjektering og bygging. Det vil da gjenstå 14,2 mill. kroner i byggetilskudd til senere år.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Samisk bibliografi

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi. Hittil er samisk bibliografi blitt utgitt i trykt form tre ganger, og den er tilgjengelig som elektronisk dokument.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 78 Ymse faste tiltak

For å styrke utviklingen av samisk språkteknologi vil Kultur- og kirkedepartementet bidra med 1,5 mill. kroner over tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sametinget. Det foreslås for 2005 en bevilgning på 0,5 mill. kroner til dette formålet.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Det er en forutsetning for tilskuddet til Nordnorsk filmsenter AS under kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner at det skal produseres minst én samisk film i året med støtte fra selskapet.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

Tilskudd til samiske aviser bevilges under kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser. De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Tilskuddsordningen er regulert i forskriften av 17. mars 1997 om tilskudd til samiske aviser. Pressestøtten er først og fremst begrunnet ut fra hensynet til pressens betydning for demokrati og ytringsfrihet. I tillegg har de samiske avisene en viktig oppgave i forhold til opprettholdelse og videreutvikling av samisk skriftspråk. I 2004 blir det bevilget 11,6 mill. kr under denne posten, en økning på 0,4 mill. kr fra året før. For budsjetterminen 2005 foreslås det bevilget 12,9 mill. kr.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som tildeles Kirkerådet under kap. 340 post 01, inngår også bevilgningen til Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd ble opprettet av Kirkemøtet, med formål å være et sentralkirkelig organ for samiske kirkelige spørsmål.

Fra post 71 Tilskudd til kirkelige formål har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til ny oversettelse av deler av Bibelen til samiske språk. Det nye testamente ble ferdig oversatt til nord-samisk i 1998. Samtidig startet arbeidet med å oversette Det gamle testamente til nord-samisk. Bevilgningsforslaget for år 2005 under denne posten, som er på 1,2 mill. kroner, gjelder i hovedsak dette arbeidet som ventes å pågå i om lag 10 år. Fra denne posten blir det også ytt tilskudd til dekning av lønns- og driftsutgifter for kateketer og diakoner som betjener samiske områder.

Av tilskuddet som bevilges over post 75 til trosopplæring i regi av Den norske kirke, er utvikling av opplæringstilbud for den samiske befolkning et prioritert innsatsområde. Flere menigheter i Nord-Norge med samiskspråklig befolkning er valgt ut blant de menigheter som fra 2004 får statstilskudd for å gjennomføre et bredt og systematisk opplæringstilbud. Budsjettforslaget for 2005 representerer en betydelig økning, og vil innebære økt innsats også overfor den samiske befolkningen.

Kap. 341 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

Som en del av kirkens prestatjeneste, som finansieres over kap. 341 post 01, inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkning. Det er f.eks. samisktalende prester i Nord-Hålogaland bispedømme, og en særlig preste- og diakonstilling for sørsamene i Nidaros bispedømme. I Nord-Hålogaland er det også en stiftskapellan med tjeneste blant spredtboende samer. Kirken har også en tolketjeneste, som omfatter tre tolker i 70 pst. stilling og to tolker i 20 pst. stilling.

Kommunal- og regionaldepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
540	50	Sametinget	129 800	133 400	138 750
540	54	Avkastning av Samefolkets fond	5 072	4 650	4 650
541	70	Tilskudd til samiske formål	1 300	1 100	1 100
541	72	Samisk språk informasjon o.a.	2 500	2 600	2 680
541	73	Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter	-	-	750
542	1	Kompetansesenter for urfolks rettigheter	2 261 ¹⁾	1 950	2 050
571	64	Skjønnstilskudd	-	7 000	7 000
Sum			142 133	150 700	156 980

1) I tillegg fikk Kompetansesenteret for urfolks rettigheter en bevilgning på 1,2 mill. kr fra Utenriksdepartementet. På grunn av uforutsette kostnader ved dataanlegget og opplæring i bruk av elektroniske arkivsystem hadde Kompetansesenteret for urfolks rettigheter i 2003 et merforbruk på kr 361 000. Senteret er pålagt et tilsvarende mindreforbruk i 2004.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	post	Tiltak
500	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag
500	50	Forskningsprogrammet under Norges forskningsråd
552	70	Nasjonale tiltak for regional utvikling, Interreg

Overordnede mål i samepolitikken

Grunnloven § 110a og sameloven er grunnlaget for regjeringens målsetting om å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Regjeringens mål kommer for øvrig til uttrykk i følgende målsettinger:

1. Samordne samepolitikken og videreutvikle samarbeidsformer og konsultasjoner

Arbeidet med samiske og samiskrelaterte spørsmål skjer i dag innenfor regjeringens målsettingen om en helhetlig samepolitikk, hvor samene selv gjennom Sametinget og andre aktuelle organisasjoner er medspillere og premissleverandører. For å sikre at samiske interesser får reell innflytelse på tiltak og beslutninger som berører samiske interesser, er det viktig at Sametinget og andre aktuelle organisasjoner involveres på et tidlig stadium i prosessen i lovarbeid og lignende.

Regjeringen er opptatt av at samarbeidsformene mellom regjeringen og Sametinget blir videreutviklet, og at den folkerettslige plikten til å konsultere samene som urfolk blir fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Det er viktig at regjeringen og Sametinget sammen kan bli enig om prosedyrer for samarbeid i saker som har betydning for samiske interesser. Sametinget og Kommunal- og regionaldepartementet har derfor startet samtaler hvor formålet er å bli enig om retningslinjer for hvordan konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget skal foregå i saker som har direkte betydning for samene.

2. Stimulere til aktiv bruk av samisk språk i flere sammenhenger

Regjeringen er særlig opptatt av at samisk språk skal være synlig, og at språket blir brukt i offentlig sammenheng. Det forventes at offentlige virksomheter legger til rette for skriftlig kommunikasjon på samisk. Regjeringen har som mål at offentlige skjema foreligger på samisk, og at samiske navn, stedsnavn, adresser osv. kan registreres korrekt. Et svært viktig tiltak for å sikre samisk språk er at språket kan brukes i datasammenheng. Regjeringen bestemte derfor i juni 2003 at statlige etater skal vurdere egne behov for støtte for samisk språk med sikte på å legge til rette for bruk av samisk når programvare/plattformer oppgraderes. Regjeringen vil i årene framover ha samisk språk og IT som et av de viktigste satsingsfeltene. Dette innebærer bl.a. et videre samarbeid med Sametinget om oppfølgingen av Sametingets

eSápmi-plan og andre IT-spørsmål, videre utvikling og drift av SamIT (kompetansebasen for samisk og IT – www.samit.no), samarbeid på nordisk nivå og eventuell økonomisk støtte til prosjekter som kan bidra til at samisk språk blir et levende språk også i IT-verden, jf. kap. 541, post 72.

Regjeringen har også bestemt at alle departement skal lage en plan for oversetting av egne lover og forskrifter innen 1. mars 2005. For å bevisstgjøre statlige etater om behovet for oversetting, og for å gjøre bruken av samisk språk bedre kjent, vil departementene i tildelingsbrevene til aktuelle statlige organ omtale forpliktelsene som følger av samelovens språkbestemmelser. Statlige virksomheter oppfordres også til å oversette forskrifter og kunngjøringer i tråd med bestemmelsene i sameloven, og til å publisere disse.

Før utgangen av 2004 skal alle departementene og Statsministerens kontor ha samisksspråklig informasjon på de samiske sidene på ODIN. I hovedsak vil tekst bli publisert på nordsamisk, men regjeringen vil også bruke lulesamisk og sørsamisk.

Høsten 2004 bevilget Kultur- og kirkedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet 6 mill. kroner til utvikling av et samisk korrekturprogram for elektronisk tekstbehandling. Denne teknologien – grammatikk- og stavekontroll, orddelingsprogram og synonymordbok – er et svært viktig hjelpemiddel for å ta vare på og utvikle samisk språk. Resultatet av prosjektet skal komme alle samiskspråklige databrukere til gode. Sametinget skal drive dette flerårige arbeidet, og yter også 5,3 mill. kr til prosjektet.

3. Øke kunnskapen om samiske forhold og synliggjøre samisk kultur gjennom økt forskning og formidling

Regjeringen mener at informasjon og kunnskap om samer og samisk kultur vil motvirke negative holdninger til samene og samiske kulturuttrykk. Regjeringen ønsker derfor å øke kunnskapen om samiske forhold. Gjennom et prosjekt med samiske "veivisere" vil regjeringen supplere andre informasjonstiltak ved å gi samisk ungdom i oppgave å informere ikke-samisk ungdom om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Veiviserne skal bl.a. besøke videregående skoler over hele landet. Tre samiske veivisere ble utnevnt under Riddu Riddu-festivalen 2004. Ungdommene vil fungere som samiske veivisere i et år. De er administrativt tilknyttet Samisk høgskole i Kautokeino, som er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Prosjektet er finansiert av Kommunal- og regionaldepartementet. Prosjektet vil bli videreført i 2005.

Regjeringa ønsker å kartlegge eksisterende kunnskap og sking om årsaker til negative holdninger til samer og det samiske, og om hvordan slike holdninger kan motvirkes. Regjeringen vurderer å iverksette videre FoU-virksomhet på området, jf. handlingsplanen mot rasisme og diskriminering som ble lagd fram i juli 2002. Kommunal- og regionaldepartementet finansierer i 2004 en undersøkning om selvopplevd rasisme og diskriminering blant den samiske befolkningen i Norge. Departementet tar sikte på å videreføre undersøkningen i 2005.

Se også omtalen under kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag.

4. Styrke samiske næringer

En forutsetning for fortsatt utvikling av samisk kultur og språk er bærekraftige og tilpasningsdyktige næringer. Regjeringen vil sikre samisk næringsliv gjennom den generelle næringspolitikken. Kapitaltilgangen for næringslivet i Indre Finnmark må stimuleres, samtidig som samisk næringsliv må sikres gode, forutsigbare og nøytrale rammevilkår. I St.meld. nr. 8 (2003-2004) om tiltaksona i Finnmark og Nord-Troms redegjør regjeringen for innsatsen rettet mot bl.a. næringslivet i området. Regjeringen har også gjennomgått skatte- og avgiftsregimet for reindriften med sikte på å øke verdiskapingen. Det er innført skattelette for alle reindriftsutøvere med inntekt fra reindriften.

Regjeringa vil legge til rette for at tradisjonell kompetanse og moderne teknologi danner grunnlaget for økonomisk fornying og videre bosetning i samiske områder. En målrettet satsning på kulturbasert næringsutvikling, og et tettere samspill mellom næringslivet, FoU-miljø og kulturlivet, må knyttes nært opp til en politikk for en bærekraftig utvikling.

5. Styrke nordisk og internasjonalt samarbeid om og mellom urfolk

Regjeringen har videreført samarbeidet som ble etablert i 2000 mellom ministrene med ansvar for samiske saker og sametingspresidentene i Finland, Sverige og Norge for regelmessig orientering, drøfting og behandling av samiske spørsmål av felles interesse. I 2001 besluttet ministrene og sametingspresidentene å opprette en ekspertgruppe til å utarbeide utkast til en nordisk samekonvensjon. Ekspertgruppen begynte sitt arbeid i januar 2003, og det tas sikte på at gruppen har utarbeidet et utkast til samekonvensjon i løpet av 2005. Ministrene og presidentene har også opprettet en nordisk samisk språkpris – Gollegiela – som en påskjøning for og synliggjøring av innsats og arbeid for samisk språk i de nordiske landene og i Russland. Språkprisen vil bli utdelt annen hvert år, første gang i november 2004.

Sametingene i Finland, Sverige og Norge har opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd. Rådet er et institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som et folk. Foruten å være et viktig organ i det nye nordiske samarbeidet, vil rådet også ha betydning i en internasjonal sammenheng.

Kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsprogram/ kap. 500, post 50 Forskningsprogrammet under Norges forskningsråd

Postene omfatter forsknings- og utredningsvirksomhet innenfor alle ansvarsområdene til Kommunal- og regionaldepartementet.

Som en følge av sektorprinsippet har flere departement og underliggende etater FoU-innsats om samiske forhold. Kommunal- og regionaldepartementet har siden 2001 bevilget midler til Norges forskningsråds program for samisk forskning (2001-2005). Hovedmålet for programmet er å rekruttere forskere og stimulere til forskning som kan gi ny kunnskap og nye perspektiv, medvirke til å utvikle samisk som vitenskapsspråk og stimulere til tverrfaglig og fler-institusjonelt samarbeid innenfor samisk forskning på nasjonalt, nordisk og internasjonalt nivå. Når programperioden er over, vil Forskningsrådet vurdere målsetningen for programmet og innsatsen i dialog med samepolitiske og samiskfaglige miljø, og deretter videreføre programmet i den nåværende formen eller eventuelt justere programplanen. I prinsippet er Forskningsrådet også pliktig til å vurdere om samiske problemstillinger er relevante å forske på innenfor andre forskningsprogram. Den årlige bevilgningen fra departementet til Norges forskningsråds program for samisk forskning på 1,5 mill. kr blir foreslått økt til 2,5 mill. kr fra 2005.

Kommunal- og regionaldepartementet har bevilget midler til Universitetet i Tromsø til gjennomføring av en levkårsstudie i Norge. Studien er en del av en større levkårsundersøkelse blant urfolk i 11 arktiske regioner. Departementet har også bevilget midler til Nordlandsforskning til å evaluere prosesser tilknyttet tildelingen av to oppdrettskonsesjoner for laks og ørret lokaliserte til Musken i Tysfjord. Sametinget er tildelt midler til videreføring av prosjektet Samisk statistikk, hvor målsettingen er å legge til rette for organisering av kvantitative data.

Kap. 540, post 50 Sametinget

Sametinget har stor frihet som folkevalgt organ. Det er ikke et underliggende organ i forhold til regjeringen, og regjeringen er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller de politiske vedtakene Sametinget gjør. Sametinget forvalter i dag en rekke tilskudsordninger og oppgaver som er overført fra departementene.

Regjeringen foreslår at det i 2005 bevilges 143,4 mill. kr over post 50. Av bevilgningen skal 1,5 mill. kr dekke utgifter de ulike partier/organisasjoner/lister som stiller til sametingsvalg har i forbindelse med eget informasjonsarbeid, samt til dekning av Sametingets informasjonsarbeid i tilknytning til sametingsvalget 2005. Det er i tillegg satt av 7 mill. kr over kap. 571, post 64 Skjønnstilskudd til styrking av tospråklighetsarbeidet i samiske kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

Kap. 541, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Stortinget vedtok 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kr til et "Samefolkets fond" i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000. Om fondets formål uttalte flertallet i finanskomiteen at avkastningen av fondet skal gå til forskjellige tiltak som vil styrke samisk språk og kultur. Stortingets vedtak omtaler fondets opprettelse som en kollektiv erstatning for de skadene og den uretten fornorskningspolitikken har påført det samiske folk. Beløpet som stilles til Sametingets disposisjon over budsjettet for 2005 omfatter renteavkastningen fra 1. januar 2004 til 31. desember 2004, og utgjør 4,65 mill. kr. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

Kap. 541, post 70 Tilskudd til samiske formål

Regjeringen foreslår at det for 2005 blir bevilget 1,1 mill. kr til disposisjon for departementet over denne posten. Formålet er å ta vare på, utvikle og fremme samisk identitet, kultur og samfunnsliv. Tidligere ble tilskuddsordningen kunngjort årlig. Departementet finner ikke dette formålstjenlig med tanke på postens størrelse.

Kap. 541, post 72 Samisk språk og informasjon

Det avsettes 2,68 mill. kr i 2005 til regjeringens satsing på samisk språk og informasjon. Formålet er å legge til rette for økt bruk av samisk i det offentlige rom, øke mengden av offentlig informasjon gitt til samer på samisk og øke mengden av informasjon om samisk forhold overfor den norske befolkningen generelt.

Kap. 542, post 1 Kompetansesenter for urfolks rettigheter

Kompetansesenteret for urfolksrettigheter ble formelt åpnet 1. september 2003 i Kautokeino. Sentrale oppgaver for senteret er informasjon, dokumentasjon og nettverksbygging. Det er ønskelig at senteret skal skape et faglig nettverk til andre institusjoner som arbeider med urfolksspørsmål nasjonalt og internasjonalt. Senteret kan også påpeke behov for ny forskning, men skal ikke være en forskningsinstitusjon. Kommunal- og regionaldepartementet foreslår at det avsettes 2,05 mill. kr i 2005. Utenriksdepartementet viderefører sin bevilgning på 1,2 mill. kr.

Kap. 542, post 73 Reindriftens internasjonale fag- og formidlingscenter

For å styrke det internasjonale samarbeidet om reindrift tar regjeringen sikte på å etablere et internasjonalt fag- og formidlingscenter i Kautokeino i første halvår 2005. Senteret skal medvirke til å formidle og utveksle informasjon og få i stand faglig samarbeid mellom reindriftsfolk i arktiske områder. Arbeidet skal være rettet mot næringsutøvere, offentlige myndigheter, forskningsmiljøer og andre fagmiljø, og internasjonale organisasjoner og samarbeidsorgan. Bevilgninger til drift foreslås fordelt over budsjettene til flere departement. Fra Kommunal- og regionaldepartementet er det foreslått en bevilgning på kr 750 000 til senteret.

Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling

Formålet med bevilgningen er å fremme regional næringsutvikling og verdiskapning. Dette skal skje ved å stimulere til omstilling, innovasjon og nyetablering. Arbeidet vil skje i samarbeid mellom regionale, nasjonale og internasjonale aktører. I 2005 foreslås en total bevilg-

ning på 269,3 mill. kr over kap. 552, post 72. Sametingets deltakelse i de grenseregionale Interreg-programmene blir finansiert over denne posten. Sametinget mottok i 2003 2,2 mill. kr, og 2,1 mill. kr i 2004. Tildelingen for 2005 blir avklart senhøstes 2004.

Helsedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
728 ¹⁾	21	Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning	10 700	10 700	11 000

1) Bevilgninger ble i 2003 gitt over kap. 701 post 21

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapittel:

(i 1000kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
743	75	Psykisk helsevern	7 000	13 000	18 000

Øremerkede midler til samiske tiltak som tidligere ble bevilget over kap. 732 post 74, har siden 2003 vært lagt inn i basisbevilgningene til Helse Nord og er videreført.

Kap. 728. Oppfølging av NOU 1995: 6 Plan for Helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

Tiltak i 2004

For 2004 disponeres 10,7 mill. kroner til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen ”Mangfold og likeverd”. Handlingsplanene er en oppfølging av NOU 1995: 6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Av disse midlene er 5,1 mill. kroner overført til Sametinget og går i hovedsak til finansiering av 2 fagstillinger til oppfølging av helse- og sosialsaker, videreføring av rehabiliteringsstipend og midler til prosjektvirksomhet. I tråd med konklusjoner fra evaluering i 2002, har Sametinget et selvstendig ansvar for forvaltning av tilskuddsmidlene.

Sosial- og helsedirektoratet forvalter de øvrige 5,6 mill til iverksetting av de andre tiltak i planen. Senter for samisk helseforskning er i 2004 tildelt 4,3 mill. kroner til ordinær drift og til slutføring av helse- og levekårsundersøkelse i samiske områder. De resterende midler disponeres til etablering av samisk informasjonstjeneste, oversettelser, forprosjektering av tolkeutdanning og delfinansiering av samisk logopedstilling ved Sonjatun helsesenter i Nordreisa.

Tiltak 2005

For 2005 videreføres gjennomføringen av handlingsplan ”Mangfold og likeverd”. Departementet forutsetter et tett samarbeid mellom Sametinget og Sosial- og helsedirektoratet i gjennomføring av tiltak i handlingsplanen. Handlingsplanen gjelder for perioden 2002-2005. Oppfølging skal avklares i løpet av 2005.

Kap. 743 Statlig stimulering av psykisk helse

I Opptrappingsplanen for psykisk helse er det omtalt at tilbudet til personer med psykiske lidelser i den samiske befolkningen skal styrkes gjennom etablering av kompetansesenter og utbygging av behandlingstilbudet.

Helsedepartementet vil videreføre planen om opptrapping av psykisk helsevern i Karasjok og i Lakselv til nasjonale kompetansebasert tjenester til samisk befolkning. Bygging av familieavdeling og akutt plasser for ungdom er prioriterte tiltak. Den samlede bevilgning til formålet er ca. 13 mill. i 2004 (en økning på 6 mill. fra 2003). Bevilgningen for 2005 planlegges økt til om lag 18 mill. kroner.

Barne- og familiedepartementet

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
856	50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	8 113	10 716	11 080

I tillegg bli det bevilget midler til samiske formål over følgende kapitler:

Kap.	Post	Tiltak
854	21	Tiltak i barne- og ungdomsvernet, spesielle driftsutgifter
854	71	Tiltak i barne- og ungdomsvernet, Utvikling og opplysningsarbeid m.v.
857	70	Barne- og ungdomstiltak, Barne- og ungdomsorganisasjoner
857	79	Barne- og ungdomstiltak, Internasjonalt ungdomsarbeid

Kap 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 21 Spesielle driftsutgifter

BFD vil i 2005 videreføre driftstilskuddet til Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge. Senteret satser blant annet på forsknings-, utviklings- og formidlingsarbeid knyttet til barnevernets møte med det flerkulturelle samfunnet, med vekt på barnevern i samisk kontekst.

Kap 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 71 Utvikling og opplysningsarbeid m.v.

Det er behov for å øke den flerkulturelle kompetansen i barneverntjenesten, inklusive kunnskap om barnevern i en samisk kontekst. På bakgrunn av dette gav BFD i 2003 midler til Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge til å utforme fire temahefter om barnevern i samisk kontekst til bruk i undervisningsopplegg for studenter i grunn- og videreutdanningene og for ansatte i barneverntjenesten. Heftene foreligger mot slutten av 2004.

Kap. 856 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Sametinget forvalter særskilt tilskudd til samiske barnehager og midler til utviklings- og informasjonstiltak, rekrutteringstiltak og utvikling av pedagogisk materiell. Sametinget har revidert retningslinjene for særskilt tilskudd til samiske barnehager fra 1.1.2004. Målsettingen med det særskilte tilskuddet er å tilrettelegge for at samiske barn skal få utvikle og styrke sitt språk og sin kulturbakgrunn i barnehagen.

Sametinget fordelte midler til 45 samiske barnehager (70 avdelinger) i 2003. Videre ble det tildelt midler til samiskopplæring i barnehagen til 16 norske barnehager. Sametinget arrangerte nasjonale konferanser og nettverksamlinger for barnehageansatte. Sametinget ga også støtte til ulike prosjekt, bl.a. innenfor det sørsamiske området.

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 70 Barne- og ungdomsorganisasjoner

Posten omfatter tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner sitt nasjonale arbeid. Formålet er å legge til rette for barn og ungdoms deltakelse i barne- og ungdomsorganisasjonene. Tilskuddene skal stimulere organisasjonene til engasjement og medansvar, og sikre organisasjonene som arena for medbestemmelse og demokrati.

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Internasjonalt ungdomssamarbeid m.v.

Departementet vil fortsette å prioritere utviklingen av det ungdomspolitiske samarbeidet i Barentsregionen, i tråd med de prioriteringene og forslagene som ligger i handlingsplanen som ble vedtatt på Ungdomsministerkonferansen i Tromsø i 2001. Det vil også i 2005 bli avsatt midler til å støtte multilaterale prosjekt og aktiviteter for barn og ungdom i Barentsregionen. Barentssekretariatet har overtatt forvaltningen av denne tilskuddordningen til multilateralt ungdomssamarbeid i Barentsregionen. Prosjekter som fremmer samisk språk og kultur og samarbeid mellom urfolksungdom vil bli prioritert.

Landbruksdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
1147		Reindriftsforvaltningen	43 640	47 797	52 497
1149	50	Verdiskaping- og utviklingstiltak i landbruket	2 000 ¹⁾	2 000	2 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	98 041	95 000	95 000
SUM			143 681	144 797	149 497

1) Fram til og med 2002 er midlene bevilget over jordbruksavtalen.

Kap. 1147 Reindriftsforvaltningen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	37 484	35 741	37 104
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 725	3 175	3 232
70	Tilskudd til fjellstuer	512	659	659
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	1 919	8 222	11 502
Sum		43 640	47 797	52 497

Reindriftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindriftspolitikken blir nådd. Reindriftsforvaltningen forvalter reindriftsloven og virkemidlene under reindriftsavtalen. Reindriftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindriftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produktionsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindriftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrift". Med dette menes en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Rapport 2003

I januar 2002 fastsatte Reindriftsstyret høyeste reintall for sommerbeitedistriktene i Vest-Finnmark reinbeiteområde til 63 700 rein, senere korrigert til 64 300. For å følge opp dette vedtaket ble det avsatt midler til å opprette et prosjektkontor som i løpet av en treårsperiode skal bistå i arbeidet med tilpasningen av reintallet. I løpet av 2003 har kontoret i samarbeid med de berørte reiene arbeidet med å utvikle løsninger som gjør tilpasningen av reintallet for hvert enkelt distrikt så smidig som mulig. Reintallet er ikke blitt redusert i forhold til 2002. En årsak til dette er den vanskelige markedssituasjonen for reinkjøtt høsten og vinteren 2003/2004 som medførte at reiene ikke fikk gjennomført sine planer om å øke slaktevolumet. Prosessen med å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget ble videreført også for Øst-Finnmark reinbeiteområde. Arbeidet med disse prosessene har vært krevende både ressursmessig og i tid.

Den vesentlige økningen i reintallet er gjort mulig på grunn av svært gunstige klimatiske forhold de tre siste beitesesongene. Gunstige klimatiske forhold med små mengder snø, har gjort tilgangen til beite større. Lavbeiter som tidligere har vært vanskelig tilgjengelig har blitt utnyttet. Dette har resultert i dyr med god kondisjon, høyere kalvingsprosent og høyere overleving. Økningen i reintallet vil gjøre det vanskeligere med tilpasningen av reintallet, og vil på lang sikt være uheldig for næringen sin økologiske bærekraft. Rovdyrtapene i reindriften er tross i en nedgang siden toppåret 2000/01 fremdeles uakseptable høye i enkelte områder. Reindriftsforvaltningen har i samarbeid med Fylkesmennenes miljøvern avdelinger arbeidet aktivt for å bedre dokumentasjonen over rein som blir tapt grunnet rovvilt, medvirket til å

bedre bestandsoversikten av rovvilt, samt lagt til rette og gjennomført flere tapsforebyggende tiltak.

Reindrifftsforvaltningen har et ansvar for å ivareta reindrifftsens arealinteresser i den almene arealforvaltningen. En vesentlig del av ressursene ved forvaltningen går med til denne type saker. Utfordringen er at tallet på enkeltsaker er økende.

Reindrifftsforvaltningen har arbeidet med å øke reindrifften sin innvirkning gjennom de virkemidlene som styrer arealbruken. Ved endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken har forvaltningen gitt innspill. Videre har Reindrifftsforvaltningen i sin funksjon som sekretær for Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) prioritert forskningssøknader som tar sikte på å dokumentere reindrifftsens arealbruksinteresser og utvikle metoder for å påvise konsekvenser av inngrep i reindrifftsområdene. I forhold til de mange planlagte vindkraftprosjektene har forvaltningen arbeidet for økt forståelse for hvor negativ disse prosjektene kan være for reindrifften, samt hvor sentralt det derfor er at man får en samlet vurdering av de prosjektene som er gjennomført og de som er i planleggingsfasen.

Reindrifftsforvaltningen har lansert en ny hjemmeside der de digitale reindrifftskartene er en del av Web løsningen.

Fra Reindrifftsens utviklingsfond er det overført 2 mill kroner til samisk utviklingsfond.

Landbruksdepartementet har satt ned et utvalg for å foreta en gjennomgang av kvinners stilling i reindrifften. Formålet er å utvikle en mer fornyet og mer målrettet likestillingspolitikk i reindrifftsneringen med siktemål å legge til rette for mer deltagelse og medvirkning fra kvinner.

I arbeidet med å tilrettelegge, forenkle og effektivisere tilskuddsbehandlingen har Reindrifftsforvaltningen medvirket til de vesentlige omleggingene som har funnet sted.

I forhold til neringen er det sendt ut forskrifter både på norsk og samisk. Reindrifftsforvaltningens daglige samtaler med utøverne, enten på fjellet eller på kontorene, er en viktig arena for kommunisering av gjeldende politikk.

Reindrifftsforvaltningen har i 2003 utarbeidet et nytt personalreglement med tilhørende rettleder og mal for tilsettingsprosedyrer. Forvaltningen har videreført arbeidet med sikte på å nå målende i kompetanseplanen for forvaltningen.

Budsjettforslag 2005

For å tilpasse tallet på rein til beiteressursene og ved det styrke bærekraften i reindrifften i Finnmark, skal reindrifftsforvaltningen prioritere arbeidet med å få fastsatt høyeste reintall for distriktene i Øst-Finnmark reinbeiteområde, samt følge opp Reindrifftsstyrets vedtak om høyeste reintall for sommerbeitedistriktene i Vest-Finnmark reinbeiteområde. I den sammenheng blir det vist til at det etablerte prosjektkontoret skal arbeide for en effektivisering av de avtalene som er fremforhandlet med reindrifftsutøverne. Selve etableringen av Reindrifftsens ressurssenter ble startet høsten 2004. Senteret organiseres som et prosjekt tilknyttet Reindrifftsforvaltningen. Reindrifftsforvaltningen skal medvirke til å sikre at senteret framstår som et servicesenter for reieiere som ønsker seg ut av neringa og som søker alternative inntekter.

Videre skal forvaltningen legge til rette for å få ferdigstilt de øvrige rammebetingelsene i Finnmark.

I forbindelse med Stortingets behandling av reindrifftsavtalen for avtaleåret 2004/2005 ble det sterkt understreket at man må sørge for at det fastsatte reintallsmålet blir nådd, jfr Innst S nr 242 (2003-2004): ”Etter at høstens slakting er gjennomført, vil det være nødvendig å ta en ny vurdering om de iverksatte tiltakene er tilstrekkelige for å redusere reintallet. Dersom andre

virkemidler kreves for å nå dette målet, må det vurderes å innføre kvotebegrensninger for den enkelte reineier”.

Landbruksdepartementet ser med stor uro på det høye tallet på rein som man nå har i deler av Finnmark. Gode vintrer med stor kalvetilgang og god kondisjon på reinen, samt en noe vanskelig markedssituasjon, har gjort tilpassinga av reintallet til en større utfordring enn hva som først ble lagt til grunn. Landbruksdepartementet ser det som avgjørende viktig å bringe reintallet i balanse med beiteressursene, og vil følge utviklingen nøye for slaktesesongen 2004/2005. Den prosessen som er satt i gang er basert på frivillig tilpassing av reintallet. Dersom det skulle vise seg at dette ikke fører fram i tilstrekkelig grad, vil tilpassingen måtte skje med hjemmel i reindrifftslovens bestemmelser om tvangstiltak. Landbruksdepartementet vil i så fall komme tilbake til Stortinget med dette spørsmålet.

For å ha nødvendig kontroll med beiteressurssituasjonen i Finnmark, skal Reindrifftsforvaltningen sikre at de påkrevde grunnlagsdata blir innhentet.

Reindrifftsforvaltningen skal fortsette å etablere nettverk og allianser til andre offentlige organ og gjøre disse kjent med reindriffts behov for sammenhengende areal, samt konsekvensene for reindrifften av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. Videre skal forvaltningen arbeide for å få dokumentert reindrifften sin arealbruk og gjøre denne kjent for kommuner og fylker.

Reindrifftsforvaltningen skal være en aktiv pådriver i forhold til endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken. Videre skal forvaltningen satse på økt kompetanse i forhold til gjeldende regelverket både blant egne tilsette og blant reindrifftsutøverne. Reindrifftsforvaltningen skal arbeide videre med å få verdiklassifisert reindriffts arealer, samt arbeide for at de reiterende distriktsplanene blir ferdigstilt.

Reindrifftsforvaltningen skal være en bidragsyter for økt verdiskaping i reindrifften. I samarbeid med næringens organer og andre aktører skal forvaltningen bidra til at de økonomiske ressursene over reindrifftsavtalen nyttes på en formålstjenlig måte som gir størst effekt og verdiskaping. I sammenheng med dette skal forvaltningen arbeide for at virkemidlene fra Reindriffts utviklingsfond og Verdiskapingsprogrammet for reindrifft blir satt i en sammenheng, slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. Videre skal forvaltningen arbeide for å legge til rette for en positiv samhandling mellom reindriffts næringen, Innovasjon Norge og egen forvaltning i gjennomføringen av verdiskapingsprogrammet.

Arbeidet for å styrke kvinne- og familierettede tiltak kom i gang i 1999. Ordningen ble evaluert i 2004. Videre ble det i 2004 foretatt en gjennomgang av kvinnes stilling i reindrifften. I samråd med departementet skal forvaltningen følge opp forslagene i evalueringen og i gjennomgangen av reindrifftskvinnenes stilling.

Reindrifftsforvaltningen skal medvirke til at tilskuddsordningene blir nyttet systematisk for å oppnå en større verdiskaping gjennom enklere og bedre regelverk. I 2005 skal Reindrifftsforvaltningen sørge for å videreføre arbeidet med å legge til rette for elektroniske selvbetjeningsløsninger i forvaltningen, systemutvikling og gi innspill til forenklinger i de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Videre skal forvaltningen arbeide for å sikre rask og lik behandling av de enkelte utøverne i de ulike reinbeiteområdene. Som en del av kontrollarbeidet skal forvaltningen fortsette å telle rein i de ulike reinbeiteområdene, og da prioritere reinbeiteområdene i Finnmark. Ved større avvik mellom telling og utøvernes egen rapportering skal det settes inn tiltak. Reindrifftsforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med å utvikle konfliktforebyggende tiltak i forhold til andre næringsinteresser. En må for eksempel sørge for at konfliktene blir redusert mest mulig gjennom vilkår og rettleidelse i de tilfellene der gjerdebygging og bruk av motoriserte hjelpemidler er nødvendig.

Dokumentasjon av reindriffts arealbruk og sine rettigheter er avgjørende for næringen sin fremtid. Nettverk og allianser til andre offentlige organer skal gjøres kjent og øke aksepten for

reindriften sitt nærvær. Videre er det stilt krav om nær kontakt mellom næringens representanter og Reindriftsforvaltningen for å opparbeide tillit og forståelse. Et slikt samarbeid er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig utvikling.

Reindriftsforvaltningen skal være en virksomhet som utnytter sine ressurser på en effektiv måte, og som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester.

Reindriftsforvaltningen skal videreføre innsatsen mot utvikling av personal- og lønnspolitikk, kompetanseoppbygging, organisasjonsutvikling, økonomistyring, ledelsesutvikling, interne driftsoppgaver samt IKT. I forhold til kompetanseoppbygging skal forvaltningen særlig prioritere opplæring av de tilsatte i samisk språk.

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket. Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond (LUF)

Det har de siste årene vært overført 2 mill. kr til Samisk utviklingsfond over jordbruksavtalen. Denne bevilgningen videreføres også i 2005.

Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

		(i 1000 kr)		
Post	Tiltak	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	30 900	36 500	33 500
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	5 600	5 600	5 800
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	55 720	51 100	53 900
79	Velferdordninger		1 800	1 800
82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i rein	5 820		
Sum		98 041	95 000	95 000

Kapittelet omfatter bevilgninger til gjennomføring av reindriftsavtalen, samt bevilgning for dekning av kostnader i forbindelse med radioaktivitet i reinkjøtt. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftpolitikken. Her fastsettes bruken av de økonomiske virkemidlene, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjoner og bestemmelser. For nærmere omtale av mål og strategier i reindriftpolitikken vises det til St. prp. nr. 65 (2003-2004) og Innst. S. nr. 242 (2003-2004) *Om reindriftsavtalen 2004-2005, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2004.*

Miljøverndepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429, post 50 Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid

Miljøverndepartementet viderefører ordningen med tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid. Tilskuddsordningen skal ivareta overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samisk kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til vedlikeholds- og restaureringsarbeid. Det er foreslått at 2 mill. kr skal avsettes til formålet i 2005. Midlene stilles til disposisjon for Sametinget gjennom tildelingsbrev fra Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet delegerte i 2001 myndighet etter kulturminneloven til Sametinget. Sametinget fikk med dette i en midlertidig prøveordning på 3 år forvaltningsansvaret for samiske kulturminneinteresser. Prøveordningen ble evaluert av NIBR i 2003 og er ytterligere forlenget ut 2004.

Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementet bevilger midler til samiske formål over følgende kapitel:

Kap.	post	Tiltak
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
163	71	Humanitært bistand og menneskerettigheter

I tillegg er det bevilget midler til samiske formål over følgende kapitel:

Kap.	Post	Tiltak
197	70	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak

Kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Over kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner gis det bl.a. støtte til ”Urfolks deltakelse i Arktisk råd m.v.”. Formålet med bevilgningen er å gi tilskudd til urfolksrepresentanters deltagelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene på områder der deres interesser er særlig berørt, samt å styrke deres forutsetninger for å delta i denne type samarbeid. Bevilgningen er i første rekke benyttet til tilskudd til Samerådets og den russiske urfolksorganisasjonen RAIPONs deltakelse på Arktisk Råds møter m.v. Samarbeidet i Arktisk Råd omfatter alle de 8 arktiske statene Canada, Danmark, Finland, Island, Norge Sverige, Russland og USA. Ett hovedmål med dette sirkumpolære samarbeidet er å utvikle miljø-samarbeid og fremme bærekraftig utvikling i de arktiske områder. Det legges fra norsk side stor vekt på betydningen av de arktiske urfolkernes deltakelse i Rådet der Samerådet, som én av seks urfolksorganisasjoner, har status som permanente deltakere. Urfolkssekretariat, Indigenous Peoples Secretariat som er lokalisert i København, bistår urfolkernes deltakelse i Rådet. Bevilgningen har i perioden 2001-2004 vært kr 400 000 pr. år. Det antas at bevilgningen for 2005 vil ligge på samme nivå.

Kap. 163, post 71 Humanitær bistand og menneskerettigheter

Det er opprettet et kompetansesenter for urfolksrettigheter i Kautokeino på grunnlag av et forslag i St.meld. nr. 21(1999-2000) Handlingsplan for menneskerettigheter. Kompetansesenterets virksomhet finansieres av Kommunal- og regionaldepartementet og Utenriksdepartementet. Det forventes at støtten til kompetansesenteret skal videreføres i 2005 på samme nivå som tidligere.

Tilskudd til internasjonalt arbeid

Utenriksdepartementet vil som tidligere vurdere søknad fra Sametinget om støtte til deltakelse i FN og annet internasjonalt arbeid.

Justisdepartementet

Kap.	post	Tiltak
400	01	- Forskningsprosjekt om samiske sedvaner og rettsoppfatninger utenfor Finnmark fylke - Samerettsutvalget
440	01	Midler til politidistrikter med kommuner i forvaltningsområdet for samiske språk
470	72	Tilskudd til Rettshjelpskontoret for Indre Finnmark

Kap. 400 Justisdepartementet, post 01 Driftsutgifter

Forskningsprosjektet samiske sedvaner og rettsoppfatninger

Forskningsprosjektet samiske sedvaner og rettsoppfatninger er et tverrfaglig forskningsprosjekt med målsetning om å redegjøre for samiske sedvaner og rettsoppfatninger som har gjort eller gjør seg gjeldende i forhold til retten til og bruken av land og vann i samiske områder. Prosjektet er delt i to faser og er nå inne i fase II, samiske sedvaner og rettsoppfatninger i områdene sør for Finnmark. Fase II av prosjektet ledes av det gjenoppnevnte samerettsutvalget, som har sitt mandat knyttet til de samme områdene. Resultatene fra fase I, samiske sedvaner og rettsoppfatninger i Finnmark fylke, er publisert som NOU 2001: 34. Det er satt av 2 mill. kr til prosjektet i perioden 2002 til 2004. Justisdepartementet vil avklare de formelle, faglige og økonomiske forutsetningene for forskningsprosjektets slutfase i løpet av høsten 2004.

Samerettsutvalget

I 2004 har Justisdepartementet bevilget 4,08 mill. kr til Samerettsutvalget på kap. 400, post 01, hvorav 2 mill. kr er øremerket forskning. Utvalgets ramme for 2005 vil bli fastsatt primo januar 2005.

Kap. 440 Politidirektoratet - Poli- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

På kap. 440, post 01 har det i flere år vært stilt midler til disposisjon for politidistrikter med tospråklig befolkning (samisk/norsk). Midlene administreres av politimesteren i Troms i henhold til egen instruks. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om det samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråklighet, kan derfor søke om tilskudd fra de avsatte midlene. Søknad om tildeling varierer fra år til år, avhengig av om de ansatte i politidistriktene melder om behov for opplæring. I 2004 er det avsatt 0,4 mill. kr til formålet. Tilsvarende beløp vil bli satt av i 2005.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Rettshjelpskontoret Indre Finnmark ble opprettet i 1997, og det understrekes i prosjektbeskrivelsen at "store deler av befolkningen her er samer som er en minoritetsgruppe med særlige problemer, både språklig og geografisk. Behovet for rettshjelp må i denne gruppen regnes som ekstra stort". Det er dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis. Dette er også noe av bakgrunnen for driften av kontoret.

Justisdepartementets tilskudd for 2004 til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark er ca. 1,25 mill. kr. Det tas sikte på å tildele et tilsvarende beløp (prisjustert) i 2005.

Antall henvendelser til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark ble kraftig redusert i 2002 etter at Stortinget besluttet at kontoret ikke lenger skal gi gratis rettshjelp til alle, men følge retningslinjene for fri rettshjelp, jf. Innst. S. nr. 181 (1999 - 2000) til St.meld. nr. 25 (1999-2000) Om fri rettshjelp. Sametinget ytret ønske om å ta hånd om bevilgningen til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark. Dialogen mellom Justisdepartementet og Sametinget er i denne forbindelse stilt i bero etter at det ble gitt nye retningslinjer for driften av kontoret. Disse er både tilpasset rettshjelpslovens regler samtidig som de søker å ivareta de særskilte behov som gjør seg gjeldende hos den samisktalende befolkningen og behovet for ubyråkratiske rutiner for behand-

ling av søknader om fri rettshjelp. Etter at de nye retningslinjene ble innført har saksmengden ved kontoret tatt seg opp igjen. Kontoret hadde 171 saker til behandling i 2003. Det ble gitt muntlig rådgivning ved 187 saker. Det ser ut til å bli en ytterligere økning i antall henvendelser til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark i 2004. Både Sametinget og Justisdepartementet er fornøyd med denne utviklingen."